

OTE LUONNONHOITOHANKKEET -OPPAASTA

4.4 Metsäojitusalueiden laskeutusaltaiden tyhjentämistä tai metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estämistä tai korjaamista

4.4.1 Hankkeeseen liittyviä säädöksiä

KMRahL 20 §

Hanke on rahoituslain mukainen, *jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys vesien ja vesiluonnon hoidon kannalta eikä kustannuksia voida osoittaa tietyille aiheuttajalle.*

Jos toimitaan selkeästi yhden kunnostusojitushankkeen alueella ja vesistökuormitus johtuu yhdestä hankealueesta, poikkeuksellisenkin merkittävät vesiensuojelutoimet kuuluvat kunnostusojitushankkeen kustannettavaksi. Hyödynsaajan eli ojittajan on vastattava myös haittojen torjunnasta.

Hankkeiden perusteluissa on vaatimus tavanomaista laajemmasta merkityksestä vesien ja vesiluonnon hoidolle. Hankealue voi vaikuttaa haitallisesti luonnonarvoiltaan merkittävään vesistöön tai sijaita luonnonsojelullisesti tai virkistyksellisesti arvokkaalla alueella. Lisäksi tarvittaville korjaaville toimille ei löydy tiettyä aiheuttajaa, jolle kustannukset voitaisiin osoittaa.

Kunnostusojitukseen on olemassa tuore opas, jonka mukaiset vesiensuojelutoimet kuuluvat kunnostusojitukseen ja ojitushankkeen rahoitettavaksi.

Luonnonhoitohanke metsäojitusalueella voi olla laskeutusaltaiden tyhjentämistä tai vesistöhaittojen estämistä tai korjaamista. Luonnonhoitohankkeessa vesiensuojelulliset toimenpiteet ovat tavanomaista kunnostusojitusta mittavammat. Vesiensuojelulliseen tulokseen voidaan pyrkiä allassarjoilla, pohjapadotuksilla ja pintavaluntakentillä.

SUOSITUS

Vesiensuojelullisia luonnonhoitohankkeita toteutetaan ensisijaisesti luonnoltaan erityisillä alueilla tai tilanteissa, joissa ojitusvaikutukset kohdistuvat luonnon- tai virkistysarvoiltaan herkkään vesistöön. Lisäksi hankkeella voidaan estää tai korjata laajemman alueen kunnostusojituksen haitallisia vesistökuormituksia, jos selvää aiheuttajaa ei ole.

4.4.2 Hankkeiden tavoitteita, yhteistyötahoja ja toimenpiteitä

Hankkeen tavoitteena on korjata tai ehkäistä metsäojituksen haitallisia vesistövaikutuksia. Tämän lisäksi on riittävillä toimenpiteillä ehkäistävä haitat jatkossa.

Hankkeiden luontevia yhteistyötahoja ovat alueellinen ELY -keskus ja sen vesitalous- ja kalatalousyksikkö. Hankkeiden luonteen mukaisesti yhteistyö voi olla luonteeltaan lausunnon pyytämistä ja tiedotusta, suunnitteluun osallistumista tai yhteistä toteutusta. Yhteistyötä voidaan tehdä myös kunnan, kylätoimikunnan, seurojen ynnä muiden vastaavien kanssa.

Metsäojitusalueiden laskeutusaltaiden tyhjennystä, uusien altaiden kairauksista ja aiempien ojitusten aiheuttamien vesistöhaittojen korjaamista

on toteutettu lukuisissa hankkeissa. Vesiensuojeluun liittyvä hanke onkin yleisin metsäluonnon hoitohanke.

Ojitustoiminta on ollut laaja-alaista ja kattavaa, joten kunnostusojitusvaiheessakin on suuret pinta-alat kyseessä. Mahdollisuuksia luonnonhoitohankkeille on siksi laajasti olemassa.

Ojitusalueilla on tehty maastoselvitykset vesiensuojelullisesti ongelmallisista kohdista. Kunnostusojitusvaiheessa voidaan suunnittelussa löydetty kohdat hoitaa kuntoon ja toimenpiteillä varmistaa, ettei kunnostusojitus aiheuta vastaavia haittoja.

Hankkeissa on myös tehty ojitusalueiden vesiensuojelutoimien tehostamista jälkikäteen kaivamalla laskeutusaltaita, rakentamalla kosteikoita tai ohjaamalla ojavedet pintavaluntakentille. Hankkeiden vaikutusalueet ovat tavallisesti olleet laajoja valuma-alueita tai useita erillisiä ojitusalueita käsittäviä. Läheisyydessä on usein ollut merkittäviä suoje- lu- tai virkistysalueita sekä arvokkaita vesistöjä.

Hankkeissa tehtäviä toimenpiteitä ovat esimerkiksi olleet:

- vanhojen ojitusalueiden maastokartoitus, ongelmakohdat esille
- korjaavien toimenpiteiden suunnittelu
- haittoja estävien toimien suunnittelu, toimet tavanomaista laajemmat
- muut mahdolliset selvitykset
- suunniteltujen toimenpiteiden toteutus
- toteutusvaihe voi olla oma hankkeensa
- toteutus voidaan tehdä myös vasta kunnostusojituksen yhteydessä.